

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Tdo/63/2019
Identifikačné číslo spisu: 1517010370
Dátum vydania rozhodnutia: 21.01.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Šišková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1517010370.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Aleny Šiškovej a sudkýň JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Martiny Zeleňakovej, v trestnej veci obvineného J. L. pre zločin ohrozenia obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva podľa § 264 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí s verejným vyhlásením rozsudku dňa 21. januára 2020 v Bratislave, o dovolaní obvineného J. L. proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 25. júna 2019, sp. zn. 4To/52/2019, takto

rozhodol:

Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 4To/52/2019 z 25. júna 2019, a v konaní, ktoré mu predchádzalo, bol z dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c), písm. i) Trestného poriadku,

porušený zákon

v ustanoveniach § 322 ods. 3 Trestného poriadku, § 264 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona,

v n e p r o s p e c h obvineného J. L..

Podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušuje rozsudok Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 4To/52/2019 z 25. júna 2019 a zrušuje aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikazuje Krajskému súdu v Bratislave, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Bratislava V (ďalej tiež „okresný súd“ alebo „súd prvého stupňa“) z 25. septembra 2018, sp. zn. 2T/48/2017, bol obvinený J. L. (ďalej tiež „obvinený“ alebo „dovolateľ“) uznaný vinným zo zločinu ohrozenia obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva podľa § 264 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona, za použitia § 138 písm. h) Trestného zákona na skutkovom základe, že

- ako zamestnanec G. Z., a.s. so sídlom na K. I. č. X v Z., zaradený na pracovnej pozícii business poradcu, dňa 01. júna 2016 v čase medzi 19:40 hod. až 19:49 hod. v Bratislave, v pobočke tejto banky nachádzajúcej sa v priestoroch T. X., B. H. č. XX, v rozpore s ustanovením § 91 odsek 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého údaje chránené bankovým tajomstvom môže banka poskytnúť tretím osobám len s predchádzajúcim súhlasom dotknutého klienta alebo na písomný pokyn na účely a za podmienok uvedených v tomto súhlase alebo pokyne, bez akéhokoľvek právneho dôvodu a bez oprávnenia vyplývajúceho z jeho postavenia v rámci pracovnej činnosti v banke neoprávneným nazretím do počítačového systému obsahujúceho bankové údaje klienta banky vyzvedal bankovým tajomstvom chránené údaje osoby - klienta banky JUDr. L. N. a tieto údaje následne zaznamenal takým spôsobom, že vyhotovil fotografie stavu počítačového systému v momente zobrazenia týchto údajov (tzv. screenshots) a následne ich vytlačil do papierovej podoby, ktoré poskytol tretej osobe.

Za to okresný súd uložil obvinenému J. L. podľa § 264 ods. 2 Trestného zákona, s použitím § 36 písm. j), § 38 ods. 3 Trestného zákona trest odňatia slobody v trvaní 3 (tri) roky, výkon ktorého mu podľa § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona, § 51 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona podmienične odložil na skúšobnú dobu v trvaní 5 (päť) rokov a zároveň uložil nad správaním obvineného probačný dohľad počas ustanovenej skúšobnej doby. Obvinenému ďalej súd prvého stupňa podľa § 51 ods. 4 písm. e) Trestného zákona uložil povinnosť verejne sa ospravedlniť poškodenému JUDr. L. N. a podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona mu uložil aj trest zákazu činnosti spočívajúci v zákaze výkonu povolania, ktorého obsahom je povinnosť dodržiavať bankové tajomstvo v trvaní 5 (päť) rokov.

Proti vyššie označenému rozsudku okresného súdu podal obvinený vo svoj prospech odvolanie, na podklade ktorého Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozsudkom z 25. júna 2019, sp. zn. 4To/52/2019 podľa § 321 ods. 1 písm. b), c), e) Trestného poriadku, zrušil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku, sám rozhodol tak, že uznal obvineného za vinného zo spáchania zločinu ohrozenia obchodného, bankového, poštového, telekomunikačného a daňového tajomstva podľa § 264 ods. 1, alinea prvá, ods. 2 písm. c) Trestného zákona, ktorého sa dopustil na tom skutkovom základe, že

- v Z. dňa 01. júna 2016 v čase medzi 19.40h až do 19.49h v pobočke G. Z. a. s. nachádzajúcej sa v priestoroch T. X. v Z. na B. H. č. XX, ako zamestnanec G. Z. a. s. zaradený na pracovnej pozícii business poradcu, v čase plynutia jeho výpovednej lehoty zo zamestnania v banke a súčasnom výkone pracovnej činnosti asistenta poslanca Národnej rady Slovenskej republiky, bez oprávnenia a akéhokoľvek pracovného dôvodu, na pracovnom počítači prostredníctvom zneužitia prihlasovacieho hesla do bankového informačného systému GATE, nahliadol do stavu bankového účtu, ktorého majiteľom bol vtedajší Minister vnútra SR JUDr. L. N. a následne vyhotovil fotografie zobrazujúce pohyby na bankovom účte vtedajšieho ministra vnútra, ktoré si vytlačil do papierovej podoby, pričom išlo konkrétne o tri prijaté platby a to v sume 140 000 euro od platiteľa spoločnosti Z. F. K. a. s., v sume 70 000 euro od platiteľa spoločnosti Z. F. K. a. s. a v sume 50 000 euro od platiteľa spoločnosti Z. F. K. a. s., pričom tak konal s cieľom poskytnúť tieto informácie pochádzajúce z bankového účtu médiám, t. j. osobám, ktoré nemajú oprávnenie nakladať s údajmi tvoriacimi bankové tajomstvo, čo sa napokon aj stalo a údaje o uvedených platbách na bankovom účte vtedajšieho ministra vnútra poskytol redaktorky z časopisu Trend a takto konal napriek svojej vedomosti o tom, že informácie o stavoch na účtoch klientov banky tvoria predmet bankového tajomstva s tým, že neoprávnené pozeranie bankových účtov klientov banky je závažným porušením pracovnej disciplíny ako aj napriek svojej vedomosti o tom, že ako zamestnanec banky je povinný zachovávať, ochraňovať a dodržiavať bankové tajomstvo ako aj osobné údaje klientov banky, o čom bol opakovane poučovaný zo strany banky.

Za to krajský súd podľa § 264 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 38 ods. 3, § 36 písm. j) Trestného zákona uložil obvinenému trest odňatia slobody vo výmere 3 (tri) roky, výkon ktorého mu podľa § 51 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona s poukazom na § 49 ods. 1 písm. a) Trestného zákona podmienične odložil na skúšobnú dobu vo výmere 1 (jeden) rok a zároveň uložil probačný dohľad nad správaním

obvineného počas určenej skúšobnej doby. Obvinenému ďalej krajský súd podľa § 51 ods. 4 Trestného zákona prikázal v priebehu skúšobnej doby písomne spracovať, v rozsahu minimálne 30 normostrán, vlastnú analýzu legislatívy regulujúcu oblasť bankového tajomstva a nakladania s osobnými údajmi v Slovenskej republike a odovzdať ju probačnému úradníkovi a podľa § 61 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona mu uložil aj trest zákazu činnosti spočívajúci v zákaze výkonu zamestnania, ktorého obsahom je povinnosť zachovávať bankové tajomstvo na dobu 3 (tri) roky.

Proti naposledy uvedenému rozsudku krajského súdu podal obvinený J. L. vo svoj prospech v zákonom stanovenej lehote dovolanie, prostredníctvom svojho obhajcu Mgr. Mareka Paru, advokáta so sídlom v Bratislave, Šancová 48, a to z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. b), písm. c) a písm. i) Trestného poriadku.

V podanom dovolaní obvinený namietal, že v jeho trestnej veci mal rozhodnúť súd v nezákonnom zložení [§ 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku], malo byť zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu [§ 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku] a napokon, že dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu je založený na nesprávnom posúdení zisteného skutku alebo použití iného hmotnoprávneho ustanovenia [§ 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku].

Poukázal na skutočnosť, že už v odvolacom konaní namietal nedostatočné vymedzenie skutku v rozsudku okresného súdu, teda neuvedenie konkrétnych údajov, ktoré mal nahliadnutím na stav bankového účtu zisťovať a následne vyraziť ako náležitosti takzvanej skutkovej vety, s čím sa krajský súd stotožnil, pretože zrušil rozsudok okresného súdu aj vo výroku o vine a následne sám znenie skutkovej vety upravil, konštatujúc v dôvodoch napadnutého rozhodnutia, že skutok bol v obžalobe prokurátora a v konečnom dôsledku v rozsudku okresného súdu nedostatočne vymedzený v podstatnej skutkovej okolnosti, bez uvedenia ktorej v skutkovej vete nie je možné konštatovať naplnenie normatívneho znaku „bankové tajomstvo“ chránené skutkovou podstatou žalovaného trestného činu. Zároveň však krajský súd úpravu skutku v skutkovej vete v dôvodoch napadnutého rozhodnutia označil za spresnenie skutku, respektíve jeho presnejšie vymedzenie, bez zásadných zmien skutkovej vety a bez narušenia totožnosti skutku.

V súvislosti s úpravou skutkovej vety postupom odvolacieho súdu obvinený v podanom dovolaní nenamietal porušenie zásady totožnosti skutku oproti obžalobe, ale namietal porušenie zákazu zmeny k horšiemu, keď podľa jeho názoru by bez „doplnenia“ skutkovej vety odvolacím súdom, pôvodné vymedzenie skutku neobsahovalo skutkové okolnosti subsumovateľné pod znak „bankového tajomstva“ ako súčasť skutkovej podstaty žalovaného trestného činu.

Námietku porušenia zákazu zmeny k horšiemu úpravou skutkovej vety krajským súdom obvinený ďalej v podanom dovolaní rozvádza a polemizoval s publikovanou judikatúrou (R 19/1964), rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2To/9/2017 z 11. decembra 2018, ako aj odbornou literatúrou (Šámal, P. a kol. Trestní Řád, 7. vydání, C.H. Beck, 2013, str. 3089), na ktoré poukázal krajský súd v odôvodnení napadnutého rozhodnutia. Vyjadril názor, že závery vyššie uvedeného publikovaného rozhodnutia (R 19/1964), ako aj týkajúca sa vyššie označená odborná literatúra v namietanej časti, sú prekonané novšou a ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (konkrétne rozhodnutím sp. zn. 2To/11/2015 z 25. októbra 2016, publikovaným v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky (ďalej len „Zbierka“) pod číslom 49/2017, rozhodnutím sp. zn. 1TdoV/7/2016 zo 14. júna 2017, sp. zn. 6Tdo/18/2019 z 28. mája 2019). Spomínané rozhodnutie sp. zn. 2To/9/2017 je podľa názoru dovolateľa na jeho prípad nepoužiteľné, pretože v uvedenom prípade rozhodoval odvolací súd na podklade odvolania prokurátora podaného v neprospech obžalovaných, čo nie je jeho prípad.

V podanom dovolaní obvinený ďalej namietal, že za situácie, ak prokurátor odvolanie nepodá a tento opravný prostriedok podá len obvinený vo svoj prospech, nie je možné akokoľvek meniť znenie skutkovej vety v neprospech obvineného oproti stavu, ako ju uviedol okresný súd. Svoje tvrdenie o nemožnosti „akejkoľvek“ zmeny znenia skutku v neprospech obvineného jeho úpravou za vyššie

naznačenej situácie, obvinený vyvodzoval predovšetkým z už spomínaného publikovaného rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 49/2017), v ktorom najvyšší súd konštatoval, že podoba skutkovej vety napadnutého rozsudku nemôže byť (rovnako ako ostatné časti jeho výroku) nijako zmenená v neprospech obžalovaných, keďže odvolanie podali len oni, nie v ich neprospech prokurátor (tzv. *reformatio in peius* v zmysle § 322 ods. 3 veta druhá; § 327 ods. 2 Trestného poriadku).

Podľa názoru dovolateľa zákaz zmeny k horšiemu úpravou skutkovej vety v prípade podania odvolania len obvineným vyplýva taktiež z rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1TdoV/7/2016 zo 14. júna 2017, podľa ktorého je zákaz zmeny k horšiemu (na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy účinnej do 30. septembra 1994) bezvýnimočný a všeobecný (predtým platil len pre sprísnenie trestu). V neprospech obžalovaného teda nemôže byť relevantne zmenený žiaden z výrokov rozsudku vyhláseného v novom konaní (to platí aj v rovnakej situácii po rozhodnutí dovolacieho súdu v zmysle § 391 ods. 2 Trestného poriadku). Z hľadiska skoršieho odsudzujúceho výroku o vine je zmenou k horšiemu nielen zmena, ktorá by viedla k prísnejšej právnej kvalifikácii, ale aj zmena, ktorá mení popis skutku, nezodpovedajúci (vo vzťahu k dotknutej okolnosti) použitej právnej kvalifikácii, na taký popis skutku, ktorý už takej kvalifikácii zodpovedá. Inak by sa zmysel univerzálneho zákazu zmeny k horšiemu, viažuci sa na práva obhajoby pri podaní opravného prostriedku stratil zmysel. Obžalovaný by síce svojím odvolaním (len na základe ktorého sa rozhodlo v jeho prospech), obsahovú chybu rozhodnutia vystíhol, avšak nič by tým nezískal, nakoľko po reparačnej úprave skutkovej vety by bol opätovne (a rovnako) odsúdený (ide o inú situáciu, než je náprava odstrániteľného procesného nedostatku v novom konaní, najmä pri dokazovaní, keď ostanú výsledné skutkové zistenia nezmenené).

Obdobné právne závery je možné podľa názoru obvineného čerpať aj z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6Tdo/18/2019 z 28. mája 2019, ktorým dovolací súd zamietol dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky a v odôvodnení danej trestnej veci uviedol, že odvolací súd pre absenciu odvolania prokurátora v neprospech obvinenej, výsledky tohto dokazovania nemohol premietnuť do skutkovej vety. Došlo by totiž k zhoršeniu postavenia obvinenej, čo by bolo v rozpore so zásadou zákazu zmeny k horšiemu (*reformatio in peius*). Podľa dlhodobej súdnej praxe sa totiž zásada zákazu zmeny k horšiemu týka nielen výrokov o treste, náhrady škody, o ochrannom opatrení, ale aj výroku o vine - skutkovej vety a jej právnej kvalifikácie.

Napokon obvinený zrekapituloval svoje tvrdenia a uviedol, že zmenou popisu skutkového deja a nedostatočným zohľadnením zákazu zmeny k horšiemu, podľa jeho názoru, došlo k porušeniu zákona v ustanovení § 327 ods. 2 Trestného poriadku, v jeho neprospech a naplneniu dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku.

V ďalšej časti svojho dovolania obvinený poukázal na to, že v rámci hlavného pojednávania pred okresným súdom dňa 25. septembra 2018 si cestou svojho obhajcu uplatnil právo podľa čl. 6 ods. 1 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní. Už prokurátor, ale aj samosudkyňa odmietli obhajcovi na podklade jeho žiadosti o informáciu spresniť znenie skutku a vymedziť rozsah dokazovania. Obhajca si preto následne uplatnil právo na opravný prostriedok podľa čl. 8 ods. 2 spomínanej smernice. O tomto opravnom prostriedku okresný a krajský súd nekonali s odôvodnením, že obsah návrhu obvineného nezodpovedá čl. 8 ods. 2 dotknutej smernice a informácie, ktoré žiada obhajoba doplniť do skutkovej vety obžaloby sú obsahom spisu, a to či majú byť alebo nemajú byť aj obsahom skutkovej vety je na posúdení súdu.

V tejto súvislosti obvinený vyjadril názor, že Slovenská republika nezavedením opravného prostriedku proti neposkytnutiu informácií do svojho právneho poriadku, nesprávne prebrala vyššie uvedenú smernicu, a preto aj podal sťažnosť Európskej komisii, ktorá je vedená pod sp. zn. CHAP (2019)01716.

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu vyplývajúcejmu z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinený v podanom dovolaní ďalej uviedol, že s „efektívnym výkonom práva na obhajobu“ súvisela aj jeho požiadavka na úplný zvukový záznam z hlavného pojednávania zo dňa 10. mája 2018, na verejnosť pojednávania v nevyhnutnom rozsahu, uplatnenie práva na primeranú odpoveď v prípade

námietok k absencii nestrannosti sudcu, vykonanie relevantných dôkazov s poukazom na nemožnosť dokončiť znalecké dokazovanie, podanie prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie za účelom výkladu práva Európskej únie.

Podľa názoru dovolateľa v prípade trestnej veci obvineného dochádza aj ku kolízii záujmov, keď dôvernosť bankového tajomstva a princíp lojality k zamestnávateľovi je v kolízii s verejným záujmom na prístup k závažným informáciám, ako aj s bojom proti podozreniam z využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí, ako aj s bojom proti korupcii. V uvedenej kolízii je potrebné vyriešiť, ktorý záujem má mať prednosť a za splnenia akých podmienok.

V tejto súvislosti poukázal na návrh Smernice Európskeho parlamentu a Rady o ochrane nahlasujúcich porušenia práva Únie, podľa ktorej verejné nahlasovanie porušení spadajúcich do jej pôsobnosti má nárok na ochranu v prípade splnenia podmienky, že sa nemohlo opodstatnene očakávať použitie kanálov interného alebo externého nahlasovania z dôvodu bezprostredného alebo zjavného ohrozenia verejného záujmu alebo mimoriadnych okolností prípadu alebo v prípade rizika nezvratných škôd.

V ďalšom dovolateľ označil za nesprávny prístup odvolacieho súdu k dôvodnosti položenia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej Únie dôvodiac, že článok 47 Charty základných práv Európskej únie zaručuje v práve Únie ochranu poskytovanú článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ku ktorému Európska únia pristúpila, preto podľa názoru dovolateľa nepochybne Súdnemu dvoru Európskej únie prináleží osobitne zaručiť mieru preskúmania výkladu a uplatňovania procesných požiadaviek stanovených právom Únie.

V tejto súvislosti dovolateľ namietal, že doplniť dokazovanie zisťovaním, či G., a. s. sporné bankové operácie ako podozrivé nahlásila a ako s nimi naložila navrhol z dôvodu, že Finančná spravodajská jednotka podlieha priamo prezidentovi Policajného zboru a ten priamo ministrom vnútra Slovenskej republiky, čo vzbudzuje podľa jeho názoru dôvodnú obavu z neefektívnosti interného alebo externého hlásenia, pritom práve otázka akým spôsobom boli nahlásené podozrenia prešetrované, je jedným z hodnotiacich kritérií Európskeho súdu pre ľudské práva (rozsudok Guja proti Moldavsku).

Za nesprávny považoval dovolateľ aj postup krajského súdu pri vysporiadaní sa s námietkou zaujatosti obvineného voči sudkyňi súdu prvého stupňa, o ktorej okresný súd z dôvodu oneskorenia jej podania nerozhodoval, keď odvolací súd neuložil súdu prvého stupňa povinnosť vysvetliť svoje postoje, ale sám ich zhodnotil. V tejto súvislosti poukázal na rozhodovacia činnosť súdov Českej republiky, ktorá vyžaduje vysporiadanie sa s námietkou zaujatosti, a to aj v situácii, keď strana, ktorá ju vzniesla, stratila v dôsledku omeškania procesnú výhodu v podobe povinnosti rozhodnúť o nej uznesením, proti ktorému je prípustný opravný prostriedok. Navyše Ústavný súd Slovenskej republiky jeho ústavnú sťažnosť pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie a rozhodnutie odmietol (uznesenie sp. zn. I. ÚS 19/2018), zároveň však konštatoval, že v ďalších štádiách trestného konania bude mať k dispozícii právne prostriedky na účinnú obranu jeho označených práv a námietok, o ktorých budú nielen oprávnené, ale aj povinné rozhodnúť vecne príslušné súdy. Súd prvého stupňa sa však s jeho námietkou zaujatosti vôbec nevysporiadal, neuviedol žiadne úvahy a tak ani obvinený nemohol na tieto skutočnosti adekvátne reagovať vo svojom odvolaní, čím podľa jeho názoru došlo k porušeniu práva na obhajobu.

Dovolateľ nesúhlasil ani s vylúčením verejnosti v takom rozsahu a tým spôsobom (bez vypočutia procesných strán), ako k tomu pristúpil súd prvého stupňa, o to viac, že odvolací súd vykonal rozsiahlu časť dokazovania bez vylúčenia verejnosti.

Naplnenie dovolacieho dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku (súd mal rozhodnúť v nezákonnom zložení), videl obvinený v tom, že senát krajského súdu, ktorý rozhodol o jeho odvolaní má štyroch členov, pričom opatrenie ktoré predpokladá rozvrh práce krajského súdu (bod II, ods. 2 Základných zásad všeobecne platných pre Rozvrh práce na trestnoprávnom kolégiu Krajského súdu v Bratislave), a ktorým predseda senátu zodpovedný za chod senátu určí, ktorí traja sudcovia zo štyroch členov toho istého senátu, prejednávajú a rozhodnú odvolanie obvineného, nie je

súčasťou Rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave. V tejto súvislosti dovolateľ poukázal na rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky (sp. zn. III. ÚS 200/98, sp. zn. I. ÚS 1171/14, sp. zn. I. ÚS 1206/04, sp. zn. I. ÚS 2769/15) a judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorých pravidlá pre pridelovanie súdnej agendy musia byť stanovené priamo v rozvrhu práce (formálny aspekt) a tieto pravidlá musia byť transparentné, všeobecné, určené vopred a musia obsahovať záruky proti prípadnému zneužitiu (materiálny aspekt). Z Rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave a ani z dovolaním napadnutého rozsudku krajského súdu nie je, podľa názoru obvineného, dostatočne zrejmé, na základe akých kritérií a pravidiel došlo k výberu zloženia trojčlenného senátu, ktorý rozhodol o odvolaní obvineného, predsedom zodpovedného za chod senátu. Podľa názoru dovolateľa v prípade, ak je ponechané zloženie senátu na predsedovi zodpovednému za chod príslušného senátu, bez vopred stanovených pravidiel uvedených v rozvrhu práce, dochádza k porušeniu práva na zákonného sudcu v zmysle § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

V podstate z vyššie uvedených dôvodov navrhol, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil, že dovolaním napadnutým rozsudkom krajského súdu, ako aj konaním, ktoré mu predchádzalo, bol z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. b), písm. c) a písm. i) Trestného poriadku porušený zákon v neprospech obvineného, súčasne, aby dovolací súd napadnutý rozsudok krajského súdu podľa § 386 ods. 2 Trestného poriadku zrušil a krajskému súdu podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal, aby trestnú vec obvineného znovu v potrebnom rozsahu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor Krajskej prokuratúry Nitra (ďalej tiež „prokurátor“), ktorý uviedol, že dovolaním napadnutý rozsudok považuje za zákonný a správny a navrhol, aby najvyšší súd dovolanie obvineného odmietol podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku. K dovolaciemu dôvodu vyplývajúcemu z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku a súvisiacim námietkam obvineného prokurátor uviedol, že senát 4To Krajského súdu v Bratislave rozhodol v zákonomnom zložení a skutočnosť že, obvinený nemal možnosť vopred sa oboznámiť s konkrétnymi pravidlami pre zloženie senátu, nezakladá, podľa jeho názoru, porušenie práva na zákonného sudcu. K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a námietkam obvineného v tomto smere prokurátor uviedol, že právo na obhajobu obvineného nebolo zásadným spôsobom porušené, o všetkých jeho návrhoch a podaniach rozhodol okresný alebo krajský súd, s tým, že konajúce súdy jasne a zrozumiteľne odôvodnili svoj postup, a to aj v prípade, ak nevyhoveli návrhom obvineného. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu vyplývajúcemu z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a námietke týkajúcej sa úpravy skutkovej vety odvolacím súdom, prokurátor uviedol, že tento postup nemožno pokladať za porušenie zákazu zmeny k horšiemu, nakoľko odvolací súd len „precizoval“ skutkové okolnosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj "najvyšší súd") ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní posúdil naplnenie procesných podmienok pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], bolo podané prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku) a na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku). Zistil ďalej, že dovolanie spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku), a že obvinený pred podaním dovolania využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok (§ 372 ods. 1 Trestného poriadku).

Najvyšší súd zistil, že dovolanie obvineného J. L. vo vzťahu k namietanej okolnosti spočívajúcej v úprave skutku krajským súdom je opodstatnené, pretože ňou krajský súd porušil zákaz zmeny k horšiemu, čím došlo k naplneniu dovolacieho dôvodu vyplývajúceho z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Navyše v dôsledku takéhoto postupu krajského súdu došlo následne aj k nesprávnemu právnomu posúdeniu skutku, a tým k naplneniu aj dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo

porušené právo na obhajobu.

Podľa ustálenej súdnej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (publikované rozhodnutie najvyššieho súdu pod číslom 7 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky číslo 1/2011 - ďalej len „R 7/2011“) právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 4 Trestného poriadku).

Podľa § 322 ods. 3, veta druhá, Trestného poriadku v neprospech obžalovaného môže odvolací súd zmeniť napadnutý rozsudok len na základe odvolania prokurátora, ktoré bolo podané v neprospech obžalovaného; vo výroku o náhrade škody tak môže urobiť aj na podklade odvolania poškodeného, ktorý uplatnil nárok na náhradu škody.

Z citovaného ustanovenia použijúc argumentum a contrario (výklad opakom) vyplýva, že odvolací súd nesmie len na podklade odvolania podaného v prospech obžalovaného zmeniť napadnutý rozsudok v jeho neprospech, ak odvolanie prokurátora (prípadne poškodeného vo vzťahu k výroku o náhrade škody) v neprospech obžalovaného absentuje, čomu zodpovedá aj znenie ustanovenia § 327 ods. 2 Trestného poriadku týkajúce sa postupu okresného súdu v novom konaní po zrušení jeho rozsudku krajským súdom v odvolacom konaní.

Uvedené ustanovenia (ale aj § 391 ods. 2 Trestného poriadku vzťahujúci sa na dovolacie konanie) zakotvujú zásadu zákazu zmeny k horšiemu („reformatio in peius“) len na podklade odvolania podaného v prospech obžalovaného, pri absencii odvolania podaného v jeho neprospech. Tento zákaz je pritom (na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy, účinnej do 30. septembra 1994) bezvýnimčný a všeobecný (predtým platil len pre sprísnenie trestu).

V neprospech obžalovaného teda nemôže byť za takejto situácie (pri absencii odvolania v neprospech obžalovaného) relevantne zmenený žiaden z výrokov odvolaním napadnutého rozsudku, a to či už rozsudkom vyhláseným v novom konaní súdom prvého stupňa alebo súdom odvolacím, pokiaľ po zrušení odvolaním napadnutého rozsudku odvolací súd vo veci sám rozhodne. Z hľadiska predchádzajúceho odsudzujúceho výroku o vine je zmenou k horšiemu nielen zmena, ktorá by viedla k prísnejšej právnej kvalifikácii, ale aj zmena, ktorá mení popis skutku, nezodpovedajúci (vo vzťahu k dotknutej okolnosti) použitej právnej kvalifikácii, na taký popis skutku, ktorý už takej kvalifikácii zodpovedá. Inak by sa zmysel univerzálneho zákazu zmeny k horšiemu, viažuci sa na práva obhajoby pri podaní opravného prostriedku, stratil. Obžalovaný by síce svojím odvolaním (len na základe ktorého sa rozhodlo v jeho prospech), obsahovú chybu rozhodnutia vystihol, avšak nič by tým nezískal, nakoľko po reparačnej úprave skutkovej vety by bol opätovne (a rovnako) odsúdený (ide o inú situáciu, než je náprava odstrániteľného procesného nedostatku v novom konaní, najmä pri dokazovaní, keď ostanú výsledne skutkové zistenia nezmenené). Druhou alternatívou zmeny k horšiemu vo vzťahu k výroku o vine je potom (dokonca) sprísnenie právnej kvalifikácie. Nie je teda (zamerajúc sa na okolnosti preskúmvanej veci) dovolené, aby opravný prostriedok obžalovaného (alebo podaný v jeho prospech) viedol k oprave chyby rozhodnutia, ktorá situáciu A, priaznivejšiu pre obžalovaného (skutková veta nezodpovedá právnej kvalifikácii trestného činu), zmenil na situáciu B, pre neho (zásadne) menej priaznivú, teda horšiu (skutok už zodpovedá právnej kvalifikácii trestného činu). Primerane rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 1TdoV/7/2016, sp. zn. 2/To/11/2015 publikované v Zbierke pod číslom 49/2017, sp. zn. 6Tdo/18/2019.

Z obsahu predloženého spisu, a to najmä porovnaním takzvaných skutkových viet rozsudkov súdov nižšieho stupňa je zjavné, že krajský súd do skutkovej vety oproti jej zneniu v rozsudku okresného súdu za účelom vyjadrenia motivácie konania obvineného doplnil, že obvinený sa konania uvedeného v skutkovej vete dopustil v čase plynutia jeho výpovednej lehoty zo zamestnania v banke a súčasnom výkone pracovnej činnosti asistenta poslanca Národnej rady Slovenskej republiky, doplnil do akých konkrétnych bankových údajov obvinený nazrel (do stavu bankového účtu), aké konkrétne bankové údaje klienta vyzvedal (pohyby na bankovom účte vtedajšieho ministra vnútra, konkrétne išlo o tri prijaté

platby, a to v sume 140 000 euro od platiteľa spoločnosti Z.. F.. K. a. s., v sume 70 000 euro od platiteľa spoločnosti Z.. F.. K. a. s. a v sume 50 000 euro od platiteľa spoločnosti Z.. F.. K. a. s. obvinený), komu konkrétne tieto údaje tvoriace predmet bankového tajomstva boli poskytnuté (redaktorke časopisu Trend, t. j. nepovolanej osobe) a za účelom vyjadrenia úmyslu obvineného do skutkovej vety krajský súd doplnil, že obvinený takto konal napriek svojej vedomosti o tom, že ako zamestnanec banky je povinný zachovávať, ochraňovať a dodržiavať bankové tajomstvo, ako aj osobné údaje klientov banky, o čom bol opakovane poučovaný zo strany banky.

Aj samotný krajský súd, ako to vyplýva z dôvodov napadnutého rozhodnutia, dospel k záveru, že skutok v rozsudku okresného súdu bol vymedzený nedostatočne, bez toho, aby obsahoval podstatné skutkové okolnosti. Zároveň však nesprávne uzavrel (ako to vyplýva z vyššie rozvedených dôvodov), že chýbajúce skutkové okolnosti môže sám doplniť na podklade aj odvolania podaného len v prospech obžalovaného, pokiaľ vyplývajú z odôvodnenia rozsudku okresného súdu, respektíve je zrejmé, že okresný súd ich vzal za preukázané a vychádzal z nich a pokiaľ sa tým nemení rozsah ani závažnosť žalovanej trestnej činnosti, nespríšuje sa právna kvalifikácia, ani uložený trest, nezvyšuje sa rozsah spôsobenej škody, a že v takomto prípade nejde o porušenie zásady zákazu zmeny k horšiemu.

Krajský súd však opomenul, ako to už bolo vyššie rozvedené, že k porušeniu zákazu zmeny k horšiemu dochádza aj v prípade zmeny, ktorá mení popis skutku, nezodpovedajúci (vo vzťahu k dotknutej okolnosti) použitej právnej kvalifikácii, na taký popis skutku, ktorý už takej kvalifikácii zodpovedá.

Neobstojí taktiež ani argumentácia, že k zmene k horšiemu nedôjde ani za situácie, ak v skutkovej vete chýbajúce skutkové okolnosti vyplývajú aspoň z odôvodnenia rozhodnutia alebo vykonaných dôkazov.

Z ustálenej súdnej praxe najvyššieho súdu totiž plynie, že vyjadrením zisteného skutkového stavu je skutok obsiahnutý v takzvannej skutkovej vete rozsudku (primerane napríklad R 13/1997, R 100/2001, R 24/2004, R 32/2007), nie skutkové okolnosti uvedené v dôvodoch rozhodnutia, vyplývajúce z vykonaného dokazovania, či odvolania obžalovaného, pokiaľ nie sú v skutkovej vete rozsudku obsiahnuté.

Zákaz zmeny k horšiemu vyplývajúci priamo zo zákona odvolací súd dostatočne nezohľadnil, čím porušil zákon vo vyššie uvedenom ustanovení (§ 322 ods. 3 Trestného poriadku) v neprospech dovolateľa, naplniac tak dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, keďže porušenie práva na obhajobu zmenou k horšiemu je nepochybné porušením závažným.

Je nutné obhajobe prisvedčiť, že rozhodnutie najvyššieho súdu, sp. zn. 2To/9/2017 z 11. decembra 2018 je na prejednávany prípad nepoužiteľné, pretože v naposledy označenej trestnej veci najvyšší súd konal na podklade odvolania prokurátora, čo znamená, že pri rozhodovaní o nej nebolo potrebné uplatňovať zásadu zákazu zmeny k horšiemu.

Obdobne tak na prejednávany prípad je len ťažko použiteľné aj rozhodnutie publikované pod číslom R 19/1964, pretože ide o rozhodnutie spreď 30. septembra 1994, kedy zákaz zmeny k horšiemu platil len pre sprísnenie trestu.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Nesprávnym právnom posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad

(nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu (primerane napríklad rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 3Tdo/29/2018, 2Tdo/6/2019, 5Tdo/48/2018).

Vzhľadom na to, že skutkovým podkladom pre posúdenie konania obvineného ako trestného činu krajský súdom boli okolnosti v rozsudku okresného súdu nevyjadrené a doplnené odvolacím súdom za súčasného porušenia zásady zákazu zmeny k horšiemu, pritom išlo o skutkové okolnosti, ktoré boli považované za priamu súčasť naplnenia zákonných znakov trestného činu, došlo postupom krajského súdu aj k nesprávnemu právnemu posúdeniu skutku [dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku].

V novom konaní bude úlohou odvolacieho súdu opätovne rozhodnúť o odvolaní obvineného, vychádzajúc však z podoby skutku, uvedenej v rozsudku okresného súdu. Tento skutok (jeho popis) nemôže (ani skôr nemohol) byť už v ďalšom priebehu konania zmenený tak, aby to bolo v neprospech obvineného, a to aj z hľadiska zákazu zmeny k horšiemu vo vyššie popísanej podobe (pri súčasnej viazanosti odvolacieho súdu právnym názorom dovolacieho súdu o zmene k horšiemu v zmysle § 391 ods. 1 Trestného poriadku).

Vzhľadom na to, že až od opätovného právneho posúdenia skutku v podobe uvedenej v rozsudku okresného súdu odvolacím súdom sa odvíja aj potreba zváženia, či konanie obvineného je možné považovať za whistleblowing, posúdenie tejto otázky, ako aj potreby polozenia prejudiciálnej otázky Súdnemu dvoru Európskej únie je v tomto štádiu konania predčasné, a preto sa nimi najvyšší súd nateraz nezaoberal.

Ďalšie námietky dovolateľa nepovažoval najvyšší súd za opodstatnené.

K dovolaciemu dôvodu vyplývajúcejmu z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Ako to už bolo vyššie uvedené podľa ustálenej súdnej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 7/2011) právo na obhajobu v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 4 Trestného poriadku).

Pokiaľ obvinený namietal, že mu neboli poskytnuté informácie v súlade s článkom 6 ods. 1 Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/13/EÚ z 22. mája 2012 o práve na informácie v trestnom konaní, najvyšší súd nad rámec dôvodov uvádzaných okresným súdom v odôvodnení jeho rozhodnutia uvádza, že obvinenému a jeho obhajcovi bola doručená obžaloba, bolo im umožnené preštudovanie, či nahliadnutie do spisu, preto aj pri priamom použití citovanej smernice obvinenému boli poskytnuté informácie potrebné pre plné uplatnenie jeho obhajoby.

Podľa § 61a Trestného poriadku hlavné pojednávanie a verejné zasadnutie v rozsahu, v ktorom sa na verejnom zasadnutí vykonáva dokazovanie sa zaznamenáva aj s využitím technického zariadenia určeného na zaznamenávanie zvuku. Takto vyhotovený záznam sa uchová na nosiči dát, ktorý je súčasťou spisu; záznam možno uchovávať aj iným vhodným spôsobom.

Vo vzťahu k námietke obvineného, že zvukový záznam z hlavného pojednávania konaného okresným súdom 10. mája 2019 podľa § 61a Trestného poriadku nie je úplný, keďže nezachytáva úvod pojednávania, a to vyhlásenie opatrenia podľa § 58 ods. 3 Trestného poriadku o spôsobe vyhotovovania zápisnice o hlavnom pojednávaní, zistenie podmienok na vykonanie hlavného pojednávania, zistenie prítomnosti osôb, vyhlásenie uznesenia podľa § 249 ods. 3, ods. 4 Trestného poriadku o vylúčení verejnosti, je nutné obhajobe prisvedčiť, že podľa citovaného ustanovenia je súd povinný vyhotovovať zvukový záznam celého hlavného pojednávania. Obmedzenie zvukového zaznamenávania len na časť vykonávania dokazovania sa vzťahuje na verejné zasadnutie, nie však hlavné pojednávanie.

Na strane druhej nevyhotovenie zvukového záznamu časti hlavného pojednávania v rozsahu naznačenom

obhajobou (ako je to vyššie uvedené), pri zachytení celého priebehu dokazovania, nemá za následok porušenie práva na obhajobu obvineného zásadným spôsobom, pritom len takéto porušenie, ako to vyplýva z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, predstavuje naplnenie dovolacieho dôvodu.

Navyše obvinený ani konkrétne neuvádza ako mu nevyhotovenie zvukového záznamu úvodnej časti hlavného pojednávania znemožnilo, či sťažilo obhajobu, len vo všeobecnosti poukazuje na chybný postup okresného súdu, preto ani z materiálneho hľadiska nemožno dospieť k záveru o zásadnom porušení práv obvineného.

Pokiaľ obvinený namietal rozsah a spôsob (bez vypočutia procesných strán) vylúčenia verejnosti v jeho trestnej veci, v tejto súvislosti najvyšší súd k dôvodom uvádzaným krajským súdom v napadnutom rozsudku, s ktorými sa stotožňuje a na ktoré odkazuje (preto ich z dôvodu procesnej ekonomie už neopakuje) uvádza, že okresný súd o vylúčení verejnosti rozhodol na hlavnom pojednávaní dňa 3. augusta 2017 po vyjadrení prokurátora a obvineného po porade s obhajcom na podklade návrhu G. Z., a. s. Chýbajúce vyjadrenie poškodeného, ktorý chybou okresného súdu nebol na uvedený termín hlavného pojednávania predvolaný, ale len upovedomený, nespôsobuje nesprávnosť rozhodnutia okresného súdu o vylúčení verejnosti a nepredstavuje podľa názoru najvyššieho súdu porušenie práva na obhajobu obvineného zásadným spôsobom. Opätovne aj v tejto súvislosti je nutné podotknúť, že obvinený ani v tomto prípade konkrétne neuvádza ako by vyjadrenie poškodeného prispelo k plnej realizácii jeho práv na obhajobu. Aj za predpokladu, že by poškodený súhlasil so zverejnením údajov týkajúcich sa jeho osoby, každopádne o vylúčení verejnosti požiadala G. Z., a. s., ktorej poškodený nie je jediným klientom, preto ani jeho prípadný súhlas so zverejnením údajov týkajúcich sa konkrétne jeho osoby, neeliminuje obavu z ohrozenia práv ostatných klientov G. Z., a. s. a jej dobrého mena, či povesti.

Za porušenie práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení si povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku respektíve uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku.

Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu urobený v zmysle § 2 ods. 12 Trestného poriadku o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú, a že ju nebude overovať ďalšími dôkazmi zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011).

V rámci práva na obhajobu, v konaní pred súdom je povinnosťou súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritorným rozhodnutím tomuto návrhu, buď vyhovieť alebo ho odmietnuť alebo rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (primerane rozhodnutie najvyššieho súdu publikované pod číslom 116 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky číslo 8/2014).

Pokiaľ obvinený namietal, že mu nebolo umožnené dokončiť znalecké dokazovanie a nebol akceptovaný jeho návrh na doplnenie dokazovania zisťovaním ako G., a. s. a Finančná spravodajská jednotka naložili s jeho, aj keď následným nahlásením podozrivých platieb, k tomu najvyšší súd uvádza, že oba súdy, tak okresný, ako aj krajský vysvetlili, prečo ďalšie dokazovanie v tomto smere nevedli, majú za to, že doplnenie dokazovania v naznačenom smere by neprineslo nič zásadné do ustáľovania skutkového stavu s tým, že skutkový stav považovali za dostatočne zistený už vykonaným dokazovaním.

K porušeniu práva na obhajobu vyššie naznačeným postupom tak okresného, ako aj krajského súdu ani podľa názoru najvyššieho súdu nedošlo.

K námietke obvineného, že aj napriek zmeškaniu lehoty na podanie námietky zaujatosti mal poukazujúc

prítom na ustálenú súdnu prax najmä Ústavného súdu Českej republiky dostať uspokojivú odpoveď na svoje námietky vyčítajúc krajskému súdu, že na tieto námietky odpovedal sám, namiesto okresného súdu, bez toho, aby tomuto súdu (okresnému) uložil povinnosť svoje postoje vysvetliť, sa žiada uviesť, že odpoveď krajského súdu na námietky obvineného v tomto smere aj najvyšší súd považoval za dostatočnú.

Odôvodnenie rozhodnutí prvostupňového súdu a druhostupňového súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvostupňové konanie a konanie o opravnom prostriedku proti nemu z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok (primerane rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky napríklad II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09, IV. ÚS 9/13).

Preto je potrebné považovať za postačujúce, keď s námietkami obvineného, aj keď smerujúcimi voči súdu prvého stupňa, sa vysporiadal krajský súd. Napokon v konečnom dôsledku o tom, či sudca súdu nižšieho stupňa je alebo nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, rozhoduje súd vyššieho stupňa.

K dovolaciemu dôvodu vyplývajúcejmu z ustanovenia § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak súd rozhodol v nezákonnom zložení.

Obvinený namietal, že krajský súd rozhodol v nezákonnom zložení senátu, pretože senát 4To, ktorý v jeho veci konal a rozhodoval, mal podľa Rozvrhu práce Krajského súdu v Bratislave na rok 2019 (ďalej len „Rozvrh práce“) štyroch členov, pričom spomínaný Rozvrh práce ponechával zloženie senátu na predsedovi zodpovednému za chod senátu 4To bez vopred stanovených pravidiel uvedených v Rozvrhu práce.

Podľa § 371 ods. 4, veta prvá, Trestného poriadku dôvody podľa odseku 1 písm. a) až g) nemožno použiť, ak táto okolnosť bola tomu, kto podáva dovolanie, známa už v pôvodnom konaní a nenamietal ju najneskôr v konaní pred odvolacím súdom; to neplatí, ak dovolanie podáva minister spravodlivosti.

Zloženie senátu odvolacieho súdu bolo dovolateľovi nepochybne zrejmé už v pôvodnom konaní, najneskôr na verejnom zasadnutí konanom o odvolaní obvineného. Napriek tomu dovolateľ v konaní pred odvolacím súdom túto skutočnosť nenamietal. Preto táto námietka nemohla byť v dovolacom konaní s poukazom na citované ustanovenie § 371 ods. 1, veta prvá, Trestného poriadku úspešne uplatnená.

Napriek tomu považuje najvyšší súd za potrebné uviesť nasledovné:

Podľa bodu II ods. 2 základných zásad všeobecne platných pre Rozvrh práce na trestnoprávnom kolégiu v prípade, ak sú Rozvrhom práce do senátu zaradení viac ako traja členovia, zloženie senátu určuje predseda zodpovedný za chod senátu, ktorý môže zároveň opatrením vopred určiť spôsob, ktorým sa riadi zloženie senátu vo veciach, ktoré budú senátu v budúcnosti pridelené.

Zásada zákonného sudcu predstavuje v právnom štáte jednu zo základných garancií nezávislého a nestranného rozhodovania súdu a sudcu. Táto zásada je ústavnou zárukou pre každého účastníka konania, že v jeho veci bude rozhodovať súd a sudcovia, ktorí sú na to povolaní podľa vopred známych pravidiel, ktoré sú obsahom rozvrhov práce upravujúcich pridelovanie súdnych prípadov jednotlivým sudcom tak, aby bola zachovaná zásada pevného pridelovania súdnej agendy a aby bol vylúčený (pre rôzne dôvody a rozličné účely) výber súdov a sudcov „ad hoc“ (napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. I. ÚS 239/04, IV. ÚS 257/07, I. ÚS 581/2017). Rozhodovanie vecí zákonným sudcom (aj súdom) je tak základným predpokladom na naplnenie podmienok spravodlivého procesu (IV. ÚS 345/09, I. ÚS 581/2017).

Prvoradým účelom základného práva na zákonného sudcu vyplývajúceho z c.1. 48 ods. 1 ústavy je zabrániť tomu, aby súd, ktorý má konkrétnu vec prerokovať a rozhodnúť, bol obsadený spôsobom, ktorý by sa dal označiť za svojvoľný alebo za účelový (II. ÚS 893/2014, I. ÚS 581/2017). Ak súd rozhoduje v senáte, zákonnými sudcami sú všetci sudcovia určení podľa rozvrhu práce na konanie a rozhodovanie v senáte (IV. ÚS 116/2011, I. ÚS 581/2017).

Účel základného práva podľa c.1. 48 ods. 1 ústavy sa splní, ak o práve občana rozhodne sudca pridelený na výkon funkcie na súd toho stupňa súdnej moci, ktorý je vecne a miestne príslušný rozhodnúť, za predpokladu, že podľa rozvrhu práce ide o sudcu, ktorý je oprávnený konať a rozhodovať určitý druh súdnej agendy (II. ÚS 15/96, III. ÚS 90/02, III. ÚS 262/2017).

Za zákonného sudcu podľa c.1. 48 ods. 1 ústavy zásadne treba považovať toho, kto bol určený na prerokovávanie vecí v súlade s rozvrhom práce súdu (II. ÚS 87/01, II. ÚS 118/02, II. ÚS 119/02, III. ÚS 90/02, III. ÚS 262/2017).

Z predloženého spisového materiálu je zrejmé (a opak napokon netvrdí ani obvinený), že vo veci dovolateľa konal a rozhodoval senát zložený zo sudcov vecne a miestne príslušného súdu určených Rozvrhom práce na konanie a rozhodovanie v trestnoprávnej agende v súlade s rozvrhom práce. Z obsahu spisu ďalej plynie, že dňa 1. augusta 2018 vydal predseda zodpovedný za chod senátu 4To krajského súdu JUDr Tibor Kubík opatrenie, podľa ktorého sú jednotlivé veci pridelené do naposledy označeného senátu ďalej prideľované jeho členom ako sudcom spravodajcom podľa koncovej číslice poradového čísla spisu prideľovanej veci, takým istým pravidlom sú veci prideľované predsedom senátu v prípade, že sudcom spravodajcom sa stane sudca JUDr. Vladimír Buchvald, ktorý nie je predsedom senátu.

Vyššie naznačená rozhodovacia činnosť Ústavného súdu Slovenskej republiky, ale aj Ústavného súdu Českej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva, na ktorú poukázal obvinený v podanom dovolaní, sa opiera o východisko, že príliš široká diskreícia súdnych funkcionárov pri prvotnom rozdeľovaní vecí i následnom prerozdeľovaní vecí je v rozpore s právom na nezávislý a nestranný súd chránený článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (napríklad rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva Bochan proti Ukrajine, Moiseyev proti Rusku, Parlov - Tkalčič proti Chorvátsku). Priestor pre diskreíciu pri prvotnom prideľovaní vecí alebo pri následnom prerozdeľovaní môže byť zneužitý ako prostriedok nátlaku na sudcov napríklad formou ich preťažovania či prideľovaním iba nezaujímavých vecí, umožňuje prideľovať politicky citlivé veci iba určitým sudcom a zabrániť v prideľovaní týchto vecí sudcom iným (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva Miracle Europe Kft proti Maďarsku).

Z doteraz uvedeného je potom zrejmé, že predseda zodpovedný za chod senátu 4To krajského súdu má určitý priestor pre určenie sudcov - členov senátu (nie sudcu spravodajcu), bez jasne vopred stanoveného pravidla. Vyberá si však dvoch členov senátu z troch (prípadne jedného z dvoch, ak je vec pridelená sudcovi bez funkcie predsedu senátu), čo za príliš širokú diskreíciu nie je možné označiť a keďže táto určitá voľnosť pri určovaní členov senátu sa nevzťahuje na určenie sudcu spravodajcu neprichádza do úvahy ani jej využitie ako prostriedku nátlaku.

Nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva (primerane napríklad IV. ÚS 104/2012, I. ÚS 9/2013, IV. ÚS 629/2012, II. ÚS 372/2012, II. ÚS 373/2012), ale len porušenie, ktorého intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami mala podstatný dosah (IV. ÚS 320/2011, III. ÚS 262/2017).

Aj keď je potrebné obhajobe prisvedčiť, že zachovaniu práva na zákonného sudcu vo vyššie naznačených intenciách by bolo úplne bezo zbytku urobené zadost', pokiaľ by všetky pravidlá pre zostavenie trojčlenného senátu 4To jednoznačne vopred vyplývali z rozvrhu práce, prípadne aj z opatrenia predsedu zodpovedného za chod senátu tvoriaceho prílohu rozvrhu práce, určitá voľnosť

predsedu zodpovedného za chod senátu pri určení členov senátu nepredstavuje podstatné porušenie práva obvineného na zákonného sudcu.

Navyše obvinený ani nekonštatoval žiadny konkrétny reálny zásah do jeho označeného práva a už vôbec nie v takej intenzite, ktorá by odôvodňovala vyslovenie porušenia práva na zákonného sudcu (v tejto súvislosti primerane napríklad II. ÚS 341/2009, III. ÚS 502/2011).

Na základe vyššie uvedených dôvodov preto najvyšší súd rozhodol tak, ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Týmto rozhodnutím dovolacieho súdu sa vec dostala do štádia odvolacieho konania, v rámci ktorého, ako to už bolo vyššie uvedené, bude krajský súd povinný opätovne rozhodnúť o odvolaní obvineného.

Najvyšší súd pripomína, že dovolanie bolo podané len v prospech obvineného J. L., a preto bude krajský súd v ďalšom konaní limitovaný zásadou zákazu reformatio in peius v zmysle § 391 ods. 2 Trestného poriadku.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu riadny opravný prostriedok nie je prípustný.